

Tájékoztató a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. részvételével benyújtott nemzetközi projektekről: Culturecovery - Balatoni Ökomúzeum kialakítása

A Balatoni Ökomúzeum létrehozása

Az ökomúzeumok olyan múzeumként működő, múzeumpedagógiai elvek alapján szervezett területek, nyílt téri múzeumok, melyek láthatóbbá teszik az adott terület táji jellemzőit, a történelmet, a helyi gazdálkodási formákat, hagyományokat, a megőrzendő emlékeket és identitást. Az ökomúzeumok szerveződhetnek egy vagy néhány, egymáshoz közel álló téma köré (pl. ipartörténet, bányászat, fémfeldolgozás és az ezzel kapcsolatos tárgyi és szellemi örökség, pl. Bergslagen Ökomúzeum Svédországban), de lehetnek lényegesen komplexebb, az adott táj egészének természeti, ökológiai, kulturális és szociális diverzitását tükröző, mégis egységes elvek alapján felépített intézmények is, mint pl. a jelenleg fejlesztés alatt álló Balatoni Ökomúzeum. Az ökomúzeumok egyik legfontosabb sajátossága, hogy létfeltételük a közösségi összefogás, beleértve ebbe a helyi és regionális önkormányzatokat, iskolákat, felsőoktatási intézményeket, kutatóintézeteket, turisztikai szervezeteket, civil szervezeteket, helyi múzeumokat, kézműveseket, mezőgazdasági termelőket és magánszemélyeket. Ez a közösségi összefogás sok lényeges funkciót tölt be:

- növeli a szociális kohéziót,
- erősíti a helyi és regionális identitástudatot,
- elősegíti a környezettudatos életmód elterjedését,
- az ökomúzeumok révén új munkahelyek jönnek létre,
- elősegíti a tradicionális kézműves szakmák újraélesztését,
- serkenti a biogazdálkodásra való áttérést,
- elősegíti a helyi termékek előállítását és értékesítését,
- a turisztikai attrakciók rendszerbe foglalása révén csökkentheti az egy desztinációra nehezedő turisztikai terhelést,
- jelentős jövedelmet generál,
- egyszerűen növeli a vidék lakosság-megtartó képességét.

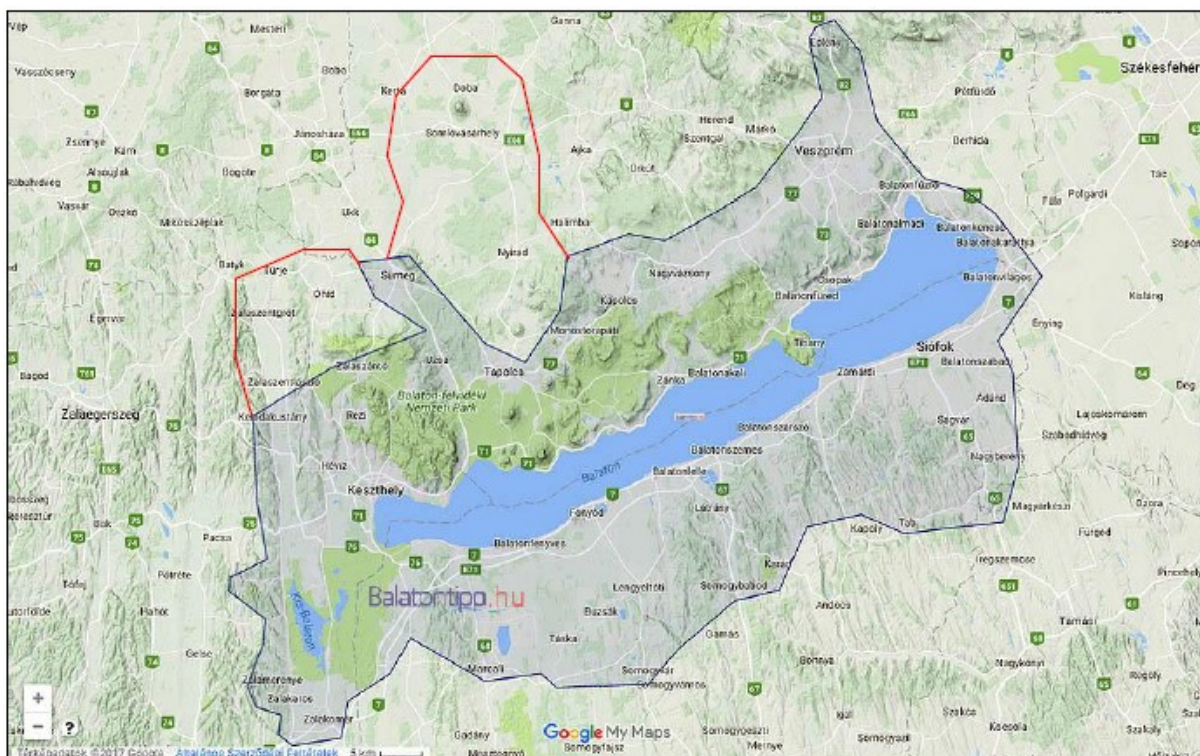
A kulturális örökség tekintetében a tág értelemben vett tárgyi és szellemi örökség nagy lehetőséget jelent a növekedés, az innováció terén a helyi közösségek számára elsősorban az alulról jövő építkezés vonatkozásában.

A Balatoni Ökomúzeum megalapítása az Interreg Central Europe Program CULTURECOVERY¹ projekthez kapcsolódik. A projekt célja a kulturális örökségek és a természeti erőforrások fenntartható használatának javítása és az ökomúzeumok üzemeltetőinek, vezetőinek kapacitás fejlesztése úgy, hogy a kulturális örökség eszmei értékének megőrzésével és értékesítésével kapcsolatos stratégiákat, cselekvési terveket dolgoz ki és valósít meg. A projekt támogatja a Közép-Európai régió állami és magánszervezetei közötti együttműködést, amely képes hozzájárulni az intézményi kapacitások növeléséhez olyan innovatív modellek, stratégiák és gyakorlati intézkedések alkalmazásával, amelyek a kulturális örökség eszmei értékének védelmére és fenntartható használatára vonatkoznak. A projekt egy holisztikus és alulról felfelé építkező megközelítésen alapuló programot valósít meg, amely integrált és interdiszciplináris módon kezeli a kérdéseket, és elősegíti a helyi közösségek nagyfokú részvételét. A projekt megvalósításában 6 ország 9 szervezete vesz részt. A projekt vezetője az olaszországi Cervia Önkormányzata, míg a többi partner: Olaszországból (Delta 2000 Konzorcium), Magyarországról (Velencei-tavi

¹ Honlap: <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/CULTURECOVERY.html>

Fejlesztési Nonprofit Kft. és a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.) Lengyelországból (Aktív Emberek és Helyszínek Alapítvány), Szlovéniából (Pivka Önkormányzata), Horvátországból (Moscenica Draga Önkormányzata és a rovinj-i Batana-ház Ökomúzeuma) és Ausztriából (Stájerország Vidékfejlesztési Egyesülete) származik.

A Balatoni Ökomúzeum tervezett területe a Balaton Kiemelt Turisztikai Térséggel egybe esik, amely magában foglalja a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet, és egy "szatellit" tájegységként Somló és környéke is ide tartozik (1. ábra). Az ökomúzeum részletes tervezése során figyelembe kell venni a Balaton-törvény 2009-es módosításában funkciójuk és felhasználási módjaik szerint leírt területtípusokat, bár ezek csak a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén vannak feltüntetve, de beazonosíthatók a nagyobb Balaton Kiemelt Turisztikai Térség területére is. A Balaton-törvény a környezet minőségének és a tó vízminőségének javítását és az üdülési adottságok fejlesztését szolgálja. A térség meghatározó és ezért prioritást élvező ágazata a turizmus, de lényeges a térség gazdaságában tapasztalható egyoldalú turisztikai túlsúly kiegyenlítésének lehetőségeit is megvizsgálni. Bár a tervezett ökomúzeum egy turisztikai terméként (vagy termékcsoporthént) fogható fel, jellegénél fogva nem annyira szezonális, mint a hagyományos, a Balaton környékén elsősorban a parti zónákra korlátozódó fürdőzésre, szűkebb értelemben vett rekreációra épülő, a természeti és kulturális értékek bemutatására a legjobb esetben is csupán indirekt módon képes tömeges turizmus.

1. ábra. A Balaton Kiemelt Turisztikai Fejlesztési Térség térképe² és településhálózata, amely Somlóval együtt, a tervezett Balatoni Ökomúzeum területét adja.³

A Balaton-törvényben kiemelt, számunkra legfontosabb területtípusok a következők:

1. Szőlőtermőhelyi kataszteri terület övezete (C-1)
2. Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete (K-1)
3. Erdőterület övezete (E-1)
4. Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (E-2)

² <http://www.balatontipp.hu/wp-content/uploads/2017/02/Balatoni-kiemelt-turisztikai-terseg-balatontipp-gyorffya.jpg>

³ Új, részletes térkép elkészítése folyamatban

5. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (E-3)
6. Felszíni vízminőség-védelmi terület övezete (F-1)
7. Kertgazdasági terület övezete (M-2)
8. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet (M-3)
9. Tómeder övezete (D-1)
10. Települési terület övezete (U-1)
11. Gazdasági terület övezete (U-2)
12. Turisztikai fejlesztési terület övezete (Ü-1)
13. Földtani veszélyforrás terület övezete (P-1)
14. Vízerózióknak kitett terület övezete (P-2)
15. Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete (A-1)
16. Térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete (R-1)
17. Ökológiai rehabilitációt igénylő terület övezete (R-2)
18. Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezete (SZ-1)
19. Történeti települési terület övezete (T-2)
20. Világörökség és világörökség-várományos terület övezete (T-3)
21. Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete (L-1)
22. Általános mezőgazdasági terület övezete (M-1)
23. Magterület övezete (Ö-1), ökológiai folyosó övezete (Ö-2), pufferterület övezete (Ö-3)
24. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (T-1)

Ezek a területek jól lefedik az ökomúzeum célterületeinek legnagyobb részét, melyeket alapvetően a terület geodiverzitása alapján is osztályozunk és kihasználjuk a már meglévő, többek között a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság gondozásában található létesítményeket (pl. Hegyestű geopark, Salföldi major). Az ökomúzeum tehát a régió következő értékeire épül:

1. Geodiverzitás - a Balaton Kiemelt Turisztikai Fejlesztési Térség geológiai sokfélesége⁴
2. Különböző nem vizes élőhely-típusok
3. Vizes élőhelyek - parti zónák, nádasok és a Kis-Balaton
4. Erdőterületek, erdő-, és vadgazdálkodás; erdei iskolák
5. Szőlészeti kultúrtájak, biogazdálkodás
6. Egyéb mezőgazdasági tevékenység, állattenyésztés
7. Kézműves élelmiszerek és regionális gasztronómia
8. Gyógynövény termesztés és gyűjtés, gyógynövény termékek
9. Épített örökség, történelmi kultúrtájak
10. A vidék egyéb szellemi öröksége (kézművesség, képzőművészet, népművészet, irodalom).

A Balatoni Ökomúzeum teljes terve előreláthatólag 2020 tavaszára készül el, de már most is jelentős munkát sikerült elvégezni, elsősorban szakirodalmi tanulmányok és az érdekelt felek továbbá a már meglévő objektumok és szolgáltatások feltérképezése terén.

Siófok, 2018. május 2.

Dr. Molnár Gábor
ügyvezető igazgató

Készítette: dr. Könczölné Egerszegi Zita

Forrás: Fenntartható kultúrtáj menedzsment, tájobszervatóriumok, ökomúzeumok és az Interreg – Culturecovery projekt megvalósítása a Balaton térségben Munkadokumentum

⁴ Bakony–Balaton Geopark: <http://geopark.hu/> A BFNP keretein belül működik.

...../2018. (05.11.) BFT határozat

A BFT a Balatoni Integrációs Kft. részvételével benyújtott Culturecovery nemzetközi projekt keretében megvalósuló Balatoni Ökomúzeum létrehozásáról szóló tájékoztatót megtárgyalta és elfogadja.

Felelős: Dr. Molnár Gábor ügyvezető

Határidő: azonnal